

DZIENNIK LWOWSKI

Organ demokratyczny.

Przedpłata w miejscu wynosi: miesięcznie 1 złr. — Z przesyłką pocztową: rocznie 15 złr.;
czwarteletnio 3 złr. 80 cent.; miesięcznie 1 złr. 30 ct. —

Dla wychodźców we Francji ustaliliśmy cenę prenumeraty na 15 franków kwartalnie.

Redakcja i administracja pod l. 29/30 przy placu katedralnym w domu p. Sara.

Za ogłoszenia od wiersza drobnego druku 4 cent.

Reklamacye nieopieczętowane wolne są od opłaty

Wychodzi codziennie o godzinie 8mej rano. — Numer pojedynczy kosztuje 4 centy.

Nr. 112.

Sobota dnia 15. maja 1869.

Zofii 3 córek (rym.) — Tymofteja M. (grec.)

Rok III.

Koncesye.

Ze źródła zwykle dobrze poinformowanego otrzymaliśmy wczoraj wiadomość, iż delegacya z powrotem do kraju ma przywieźć koncesye — z których główną jest zaprowadzenie języka polskiego w urzędach i mianowanie rodaka namiestnikiem.

Nie przywiązujemy wielkiej wagi do tej wiadomości — z obowiązku jednak dziennikarskiego winniśmy zwrócić uwagę czytelników z jednej strony na to, o ile można dawać wiarę takim wieściom, puszczanym w przeddzień powrotu delegacyi, a powtóre jakie znaczenie miałyby owe koncesye, gdyby wieść o nich miała być prawdziwą.

Co do pierwszego przypomnieć musimy, że ilekroć delegacya po przegranej kampanii wracać miała do kraju, powstawały pogłoski o mających nastąpić koncesyach. Pogłoski te — co pozornie najdziwniejszem zdawać by się mogło — wychodziły zazwyczaj ze źródeł dobrze poinformowanych, a mimo to nie sprawdzały się. Dla czego? Oto z tej prostej przyczyny, że ci, którzy informowali tych dobrze poinformowanych, umyślnie im takie rzeczy opowiadali, wprowadzali ich w błąd z całą świadomością. Dobrze poinformowani są ci, którzy blisko stoją przy rządzie lub delegacyi naszej, a rząd i delegacya umyślnie nieraz takie podają im wiadomości.

Bo oczywiście z tem, co zrobiono we Wiedniu, nie ma delegacya po co wracać do kraju — i może najlepiej było, gdyby członkowie jej wyjechali gdzie na dłuższy czas do kąpieli, i złożyli mandaty sejmowe. Skoro jednak mają wracać, więc oczywiście trzeba im jakiegoś paszportu, ażeby go okazać opinii publicznej, gdy ich zapyta: po co was tu, zniemczeni Polacy? Otóż takim paszportem są pogłoski o koncesyach — które zapewne się nie sprawdzą, ale skutek swój wywrzeć mogą.

Choćby jednak pogłoski te się sprawdziły, nie mają one żadnego znaczenia, i wracającej delegacyi nie ochronią od słusznych zarzutów.

Bo najprzód pytamy, czy może być mowa o koncesyach tam, gdzie chodzi o prawa, i o słuszne domaganie się, by te prawa były urzeczywistnione? Jeżeli mi się od kogoś to należy, a on dając mi część tego, co mi winien, mówi jeszcze, że czyni to z łaski — pytamy, czy będzie to łaska? czy prawo samo na temby nie ucierpiało, gdybym powiedział: przyjmuję łaskę twoją i nią się zadawałam? Koncesya — to pojęcie wstrętne, pojęcie ubliżające tam, gdzie chodzi o prawa. Koncesya — to środek ugłaskania dziecka, które na chwilę kaprysić poczyniło — to bawidełko mające od głównej rzeczy odwrócić uwagę. Koncesya — to jeden z najpraktyczniejszych środków zneutralizowania oporu w kraju tak nisko jak nasz stojącym pod względem politycznego wykształcenia.

Z tego więc stanowiska rzecz biorąc, koncesye wydają nam się nie korzystnymi dla nas, ale szkodliwymi raczej, bo uspiają ducha, bo osłabiają energię i łamią opór, bo demoralizują ogół.

Upatrujemy więc w koncesyach stronę wręcz szkodliwą, negatywnie działającą. Chociażby jednak kto tego nie chciał upatrzeć, i odrzucał powyższe nasze na doświadczeniu oparte twierdzenia — to pozytywnej korzyści z administracyjnych koncesyj w ogóle, a z tych, na które nam teraz robią widoki, w szczególności, nikt zapewne nie udowodni.

Ustępstwo w drodze administracyjnej zrobione, nie ma żadnej poręki. Jak przyszło do skutku bez udziału reprezentacyi kraju, tak też bez niego usunięciem, zniesieniem być może. Żaden minister, przed żadną reprezentacją nie jest za nie odpowiedzialnym. Jak dziś wyszło rozporządzenie czyniące ustępstwa, tak jutro wyjść może zaraz inne, wręcz pierwszemu przeciwne, znoszące je, a prócz krzyku w dziennikach i w opinii publicznej, który jak wszystko na świecie z czasem ustąpi, ministerstwo nie poczuje nawet tego, że złamało czyjeś prawo! To tylko może mieć rękojmię jakiejś takiej trwałości, za co wszelkie rządowe organa, od ministra do konceptysty, są odpowiedzialne. Rozporządzenia nadające pewne koncesye, trwałości tej nie mają, a ci co je mają wykonywać, nie wierząc w długie ich trwanie, wykonują je jak najgorzej.

Jeżeli zaś w ogóle ustępstwa czynione w drodze administracyjnej żadnej nie mają wartości, bo nie są niczem poręczone, to te, o których teraz donoszą, chociażby były poręczone, także znaczenia nie mają.

Język polski w urzędach! Radziłyśmy go mieć, przyznajemy; ale jeżeli te urzędy nie są urzędami autonomicznymi, jeżeli nie są odpowiedzialne krajowym organom, jeżeli w istocie rzeczy są one tylko organami rządu centralnego, to cóż nam z tego przyjdzie za korzyść, że nas one w polskim języku germanizować będą? Język będzie nasz, ale ducha nie będzie, język będzie polski, ale duch, ale tendencya niemiecka.

Namiestnik rodak! To także jeden z złotych snów naszego utylitaryzmu. Pożyteczna to bardzo, jeżeli ster rządu krajowego ma w ręku człowiek, znający kraj i jego stosunki, który zatem będzie urzędował z tą znajomością. Ale tu się też kończy pożyteczność tego, a skoro tylko namiestnik rodak pocznie przekraczać granice zwykłego urzędowania, a zacznie się bawić w politykę, skoro tylko pocznie wpływać na działania stronnictw w kraju — pocznia być szkodliwym, i szkodliwszym o wiele od namiestnika cudzoziemca. Polityka jego bowiem nie może być inną, jeno rządową, a że z większą ufnością każdy przystępuje do namiestnika rodaka, niż do obcego, łatwo mu przeto będzie przeprowadzać rządową politykę, łatwiej pod rządowym sztandarem opokostowanym patryotyzmem pozornym, skupić wpływowych ludzi, i poprowadzić ich gdzie rząd zechce. Żywy tego przykład mieliśmy niedawno.

Dla tego powiadamy, choćby pogłoski o owych koncesyach miały się powtarzać i utrzymywać, nie ludźmy się niemi, bo nie mają one dla nas żadnego znaczenia.

Korespondencye Dziennika lwowskiego.

Bukareszt 8. maja.

□ Wczoraj w południe powrócił książę Karol w towarzystwie brata swego Leopolda z Jass do Bukaresztu, i stanął w letnim mieszkaniu w Kotroczewach. Tym razem nie urzędowo żadnych oficjalnych uroczystości dla powitania dwóch książąt Hohenzollernów, „którzy tak wielkie mają prawa do przywiązania i wdzięczności Rumunów”. (Słowa wyjęte z okólnika p. Kogolniczanego do prefektów). Z parady wstrzymało się zapewne z umysłu do pojutrze, dnia otwarcia konstytucyjno-ministerjalnych izb rumuńskich.

Probiernem popularności p. Kogolniczanego, jest następujący wniosek, jeden z pierwszych, jaki izbie przedłożonym będzie:

„Zważywszy, że p. Kogolniczano, jako minister, zamechem stanu 2 maja okazał się winnym krzywoprzysięstwa i gwałtu przeciw prawom, podpisani wnoszą, ażeby izba, nie wchodząc w sprawdzenie wyboru tegoż p. Kogolniczanego, wykluczyła go ze swego łona w interesie godności ciała i publicznej moralności”. Wniosek ten podpisało 42 posłów.

Kim zaś i czym jest p. Kogolniczano jako publicysta i historyk, można się przekonać z następującego ustępu jego dzieła (Histoire de la Valachie et de la Moldavie par M. Kogolniczano. Berlin, libraire de B. Behr. Page XI de la préface et p. 403):

„Trzeci (peryod historyczny) datuje się od roku 1711, epoki ucieczki księcia Kantemira do Moskwy, i obejmuje czas okupacyi tronu przez rodzinę fanaryotów, aż do chwili w której pokój Adrianopolski powrócił księstwom dawne ich wolności...”

„Często już oskarżano Moskwę, a nawet zarzucają jej i dziś, że ma chęć stania się protektorką Mołdawii i Wołoszczyzny. Lecz czyż pokój adrianopolski nie jest najwymowniejszym dowodem czystości jej zamiarów? Ja widzę w protekcji Moskwy tylko sprawiedliwość i interes natchniony miłością chrześcijańską, niesienia pomocy nieszczęśliwemu narodowi.

„Od wieków utrzymuje się w Mołdawii i Wołoszczyźnie tradycja, że zbawienie nasze nadejdzie z północy; wszystko wiąże nas z Moskwą, to matka nasza.

„Minęły czasy, gdzieśmy się mogli sami bronić przeciw Turkom, Polakom, Węgrom i Tatarom, jesteśmy słabi i nie możemy bez Moskwy, która była zawsze naszym dobroczyńcą, która wpisała nas w poczet narodów i dała nam ową szczyptę cywilizacji, którą dziś posiadamy”.

Taki to historyk, obecny minister spraw wewnętrznych, kieruje dziś losami wolnej Rumunii, tego przedmurza cywilizacji zachodniej, rasy łacińskiej, wystawionej jako przednia straż dla powstrzymania zapędów dziczy mongolskiej....!

Wiedeń 12. maja.

(M.) Wczoraj przy końcu posiedzenia izby deputowanych oświadczył dr. Kaiserfeld, prezes izby, że przyszłe posiedzenie dopiero we czwartek nastąpi, a będzie poufne posiedzenie we środe, zamknięte dla naradzenia się co do wyborów do państwowego sądu.

Oświadczył przytem, że rezolucya sejmowa lwowskiego, sprawa reformy wyborczej i cywilnego małżeństwa, nie przyjdą w tej sesji wcale pod obrady izby, a to dla tego, iż nie byłoby zgodnem z powagą ciała prawodawczego krótkie, na jednym posiedzeniu, a zatem bez głębszego zastanowienia się załatwienie tak ważnych spraw. Wiadomość ta prawdziwą była niespodzianką dla wszystkich, jakkolwiek już od dawna prowadzono istotną grę parlamentarną dla uniemożliwienia długo oczekiwanego przyjęcia rezolucyi pod obrady. W przeszłym tygodniu parę dni, pomimo natłoku wniosków rządowych i prywatnych, minęło bez posiedzeń, a wnioski niezbyt może chronologicznie do porządku dziennego układano. Poseł Grocholski, jakby zniedołężniały i jakby coś podejrzywał, dopytywał się, kiedy nastąpi wreszcie oczekiwana nad rezolucyją w izbie rozprawa, i zawsze słyszał wymijającą odpowiedź, że na jednym z bliższych posiedzeń. A tymczasem sprawozdanie komitetu (Bericht) aż trzy dni drukowano. Można było przewidzieć, że coś się zanadto sprawa ta przewleka. Koło polskie jednak przedewszystkiem zda się, iż na pewne liczyło, iż re-

OSTATNI TABORYTA

Czechy w XV stuleciu

POWIEŚĆ HISTORYCZNA

przez

HERLOSSOHA

(Ciąg dalszy.)

Pójdź za mną — krzyknął Szpanberg — nie udało się! wszystko stracone! Może życie uda nam się wyratować — pójdź. pójdź! porwał ją za rękę i ciągnął ku drzwiom.

A on żyje? — zapytała dziwnym jakimś tonem.
Wszyscy wrogi żyją! — odpowiedział — przeklećcie! przeklećcie! Oni żyją, za to nam umrzeć wypadnie, gdy ucieczką ratować się nie będziemy. Diabli im sprzyjają.

Ciągnąc Ludmiłę za sobą, zbiegł szybko na dół po schodach; dostał się na dziedziniec północny, z kądem kilkunastu jego ludzi otwartą bramą po spuszczonej moście z zamku uchodziło.

Konie tu podajcie — konie moje tu dostawcie. Wy psy trwożliwe — krzychał i kłął Szpanberg. Lecz nikt nie słuchał rozkazów, każdy w ucieczce szukał ratunku; jeden z nich odpowiedział tylko: Stajnia w płomieniach!

I w samej istocie płomienie gorejącej stajni podymane wiatrem, szeroko oświecały widnokrąg. Do tego przyczyniły się jeszcze płomienie domu u zachodniej strony zamku. Podwójny ten pożar oświecał z dwóch stron zamek, tak iż widno było w około niego jak we dnie.

Burian poddał się, złożywszy broń. Obadwaj Czechy ścigali uciekających za bramy nieprzyjaciół. Wratisław byłby

pozostał w zamku, wiedząc, że Ludmiła w nim się znajduje, obawiając się przytem, aby ją nie spotkało jakie nieszczęście ze strony rozszalałego żołdactwa, głos jakiś wewnętrzny mówił mu, że się znajduje w niebezpieczeństwie, wir walki jednak porwał i jego, pospieszył za uciekającymi.

Nieprzyjacieli uchodził drogą niedaleko od zamku wijącą się. Pożar tak jasno oświecał okolicę, że nawet nie trudno było rozpoznać pojedyncze osoby.

Wratisław na czele kilkudziesięciu ludzi gonił naprzód; struma góra przytykająca do lasu, utrudniała nieprzyjaciółom ucieczkę. Dopał ich Wratisław. Bez różnicy wyciął wszystkich! — wydał rozkaz.

Wtem na przedzie uciekający zebrali się w ścisłą gromadkę, pomiędzy nimi bieliła się postać kobiety, którą z ziemi podnoszono — rycerz jakiś prawą ręką dzierżąc w górę do obrony wzniesiony miecz, lewą pochwycił ową kobietę, począł drażyć się na górę, krzycząc: Z życiem mem chyba cię pozostawię! brońcie się tchórze!

Wratisław kilkoma skokami przybliżył się do nich, kobieta zwróciła blade swe lica ku niemu, tak iż przy blasku pożaru poznał Ludmiłę.

Wratisław stanął w miejscu, ścigając wzrokiem unoszoną Ludmiłę — za nim stanął również prowadzony przez niego oddział, krzycząc i wznosząc w górę oręż.

Wratisławowi zdało się wszystko straconem ze śmiercią Ludmiły. Stój! stój! krzyknął, padając na kolana i obracając się do swoich, począł ich powstrzymywać. Tu do mnie, tu do mnie bracia — wołał — ociemniałem — na Boga, zostańcie przy mnie. Ciemno w około mnie. Bóg powróć mi wzrok, litościwymi będę, darząc życiem uciekających tam grzeszników.

Rzucił się na ziemię — towarzysze jego otoczyli go w koło, zapominając gonić za uciekającymi.

Po jakimś czasie dopiero, przy pomocy nadbiegającego stryja, podniósł się Wratisław.

Przejrzałem! rzekł słabym głosem — co się zemną stało? Gdzie jestem? Gdzie nieprzyjacieli?

Skryli się w lesie — powiedziało kilku.

Dzwolcie im uść — rzekł Wratisław — zaledwo kilku było tylko — tak mała liczba szkodzić nam nie będzie. Pocóż niepotrzebnie krew przelewać? Wracajmy do zamku, może znajdzie się tam jeszcze robota. Niechaj uchodzą z Bogiem, darujmy im to nędzne życie! Trąbić do odwrotu — tu do mnie zebrać się wszystkim. Teraz ruszajmy — przeczuwam niebezpieczeństwo jakieś. Nie wiadomo, co się dalej stało — widziałem Gutensteina, walczącego jeszcze z naszymi.

Wojciechu — mówił jeden z żołnierzy do swego towarzysza obok niego stojącego — czy dostrzegłeś ty co?

Ja? nie — nie szczególnego nie postrzegłem — odpowiedział.

A ja, ot tak, mam swoje tam myśli — rzekł pierwszy z zaufaniem. Mnie się zdaje, że dowódca nasz nie oślepił tak raptem. Musiało mu co zaprząść oko, i nie więcej. A może ta śliczna błąda kobieta, co to ją nioś ten Niemiec, oślepiła go tak. Żeby to ty był widział, jak ona wlepiła w niego oczy — uważałem to dobrze — padł na ziemię, oślepił zaraz.

Niech i tak będzie — rzekł Wojciech — cóż by nam przyszło z tego, gdybyśmy zabili ową kobietę i niosącego ją rycerza?

Mnie się zdaje — mówił pierwszy — że dowódca musiał gdzieś pierwwej znać tę kobietę, a może ją i kochał. Nawet i w niebezpieczeństwie śmierci, dobrze mieć znajomych, bez tego byłiby zginęli; przykazał przecie, żebyśmy wszystkich w pień wycięli — no, ale kobiety nie mógłbym być zabić!

zolucya jeszcze w tej sesji będzie omówiona, bo w naradach swoich wychodziła jakby z faktu dokonanego — z tego punktu — iż rezolucya zostanie odrzucona. Zawiodło się tymczasem, i wszelkie dotychczasowe jego narady o tyle utraciły dziś zasadniczy interes, o ile punkt wyjścia stanowczo się zmienił. Na tę jedną ewentualność, jaka miała miejsce, t. j. na nieprzyjęcie rezolucji pod obrady, byli delegaci nasi nieprzygotowani; — oświadczył to, jakby ubocznie, poseł Adam Potocki, zapowiadając panu Kaiserfeldowi, iż na przyszłym izbie posiedzeniu wyrazi zdanie polskich delegatów o tem. A gdy nagłono, by się natychmiast wywiązał z tego, powiedział, iż to rzecz za poważna, za niespodzianie zaszła, i musi się do swego przemówienia przygotować. Przygotowaniem tem zapewne ma być posiedzenie koła, na 6tą po południu dnia dzisiejszego zwołane. Co uradzą delegaci, trudno nawet przewidzieć, o tem bowiem, jak się zachować mają w obec nowej sytuacji, nikt z posłów odtąd z żadnej okazji, żadnego zdania nie wyjawiał.

Sądząc jednak po tem, że gdy radzono nad złożeniem mandatów w razie odrzucenia, większość, choć nie zupełnie siebie pewna, chwlebna, lecz prawdopodobnie istotna nie chciała mandatów składać, domyślać się należy, że nie będzie bardzo stanowczym oświadczeniem, jakie prawdopodobnie poseł Potocki uczyni w imieniu koła w izbie deputowanych, ani też uchwała nie będzie obok legalnego charakteru nacechowaną stanowczym zerwaniem z dotychczasową polityką koła.

Są ludzie, co myślą, że urażeni choćby tem, iż ich tak otwarcie zwodzono, powinni delegaci skorzystać z paru dni, jakie dzisiejszą datę od dnia zamknięcia izby przedzielają, i wystąpić z rady państwa, ażeby choć przy zamknięciu sesji nie byli obecni, co niewątpliwie nadzwyczajną by wywołało sensację. Lecz trudno przypuścić, ażeby się delegacya na ten krok zdobyła, jakkolwiek może i ministeryum uważa taką rzecz za możliwą logicznie, ponieważ podróż posła Wolnego, okólniki, jakie miało ministerstwo spraw wewnętrznych rozpisać do naczelników częściowych kraju — wszystko to dowodzi, że się przygotowują w Wiedniu na ewentualność rozwiązania sejmu.

Bał w Peszcie, na który jeździł i hr. Beust z Wiednia, był dość świetny, lecz obeszło się na nim bez lewicy węgierskiej, która miała nie przyjąć na recepcję królewską zaprosin dla tego, że nie podobał się jej sztandar czarno-żółty, na burgu królewskim w tym dniu zawieszony. Tak dalece są Węgrzy w swych uczuciach narodowych drażliwi, jakkolwiek im braku przywiązania do osoby króla i do korony z pewnością zarzucić nie można.

Mówią, że w cele podróży hr. Beusta wchodziło także załagodzenie niejasności jakichś, wynikłych z przyjęcia nowego tytułu państwowego dla Cislitawii, w skutek wniosku, z jakim Szturm, jak wiadomo wystąpił, a który izba przyjęła.

Wiadomości polityczne.

Austria i Węgry. Ważną wiadomość telegrafującą z Wiednia pod dniem 14. b. m. do „Gaz. Nar.“ Większość delegacji odrzuciła wnioski Zyblikiewicza i Szajskiego względem złożenia mandatów — mniejszość postanowiła po mowie tronowej złożyć mandat w ręce marszałka krajowego. Mniejszość tę składają: Zyblikiewicz, Grocholski, Potocki, Wyrobek, Szujski, Sawczyński, Fihauser, Pfeifer — zatem ośmiu tylko — przeważna większość delegacji, dwudziestu kilku deputowanych, mandatów nie złoży. Pomiędzy tą większością jest kilku włościan, zapewne obalamuonych przez Wolnego, zastraszonego przez Wężyka. Reszta większości delegacyjnej ulega zatem jeszcze i nadal rządowi z zupełną świadomością tego, co czyni.

Do tych, którzy mandatów złożyć nie chcą, należą także wybrani do delegacji państwowej. Zdaje się więc nie ulegać wątpliwości, że spełnia się obawy nasze względem skutków owego wyboru do delegacji dla spraw wspólnych.

Jako fakt dodatni i pocieszający zanotować wypada zerwanie solidarności, którą ministeryalna większość delegacji umiała skrepić autorów rezolucji: Zyblikiewicza i Grocholskiego, tudzież innych sześciu deputowanych. Gdyby panowie ci wcześniej odważyli się na ten krok, nie byłaby prawdopodobnie osamotniona większość delegacji doprowadziła swej polityki utylitarnej do tak znakomitego wyniku, jakim jest zarzucenie sprawy rezolucji bez obrad. Lepiej jednak, że się tak stało, gdyby bowiem większość delegacji wycofała się

z honorem z tej sprawy, musielibyśmy obawiać się, że ludzie składający tę większość, znowu obalamuą opinię publiczną i owładną ster kraju.

Izba panów obradowała nad ustawą o reformie podatku gruntowego. Do §. 22. wnosi Gołuchowski poprawkę, aby z pomiędzy środków pomocniczych do oszacowania wykreślić detaksacye sądowe, a uzasadnia wniosek swój tem, że detaksacye takie nie są wiarygodne, i dla tego też nie bywają już uwzględniane przez instytut kredytowy. Poprawka ta upadła. Podobnemu losowi uległy dalsze poprawki Gołuchowskiego, mianowicie, aby przy oszacowaniu uwzględniać koszty administracji lasów, i inne mniej ważne. Upadła także proponowana przez Gołuchowskiego, aby wezwać rząd względem przedłożenia projektu ustawy o uwolnieniu od podatków przy komasacji gruntów.

W rozprawie nad uchwaloną już w izbie niższej ustawą o kolei łupkowskiej zabrał głos ks. Czartoryski, który należy do konsorejum starającego się o budowę linii z Przemyśla do Dukli, co też na wstępie poświadcza. Książę dziwi się, że izba deputowanych przyjęła projekt kolei łupkowskiej dlatego tylko, ponieważ rząd taki projekt przedłożył i przy specjalnej dyskusji stawia poprawkę, aby kolej prowadzić z Przemyśla do Liska, a ztąd albo do Łupkowa albo do Dukli wedle tego, jak rząd uzna za stosowne. Po żywej rozprawie upadł wniosek Czartoryskiego — głosował za nim tylko ks. Jabłonowski.

Urzędowa „Wiener Abendpost“ zamieszcza z powodu podanego w „Kraju“ doniesienia o konferencyach posła Wolnego z Giskrą następujący artykuł:

„Wychodząc w Krakowie „Kraj“ podaje tendencyjną wiadomość o konferencji, która miała się tu odbyć pomiędzy ministrem spraw wewnętrznych, Dr. Giskrą, a deputowanym włościańskim z Galicji, Wolnym. Jest w tem tylko tyle prawdy, że pan Wolny podczas pobytu w Wiedniu odwiedził p. ministra, z kąd łatwy domysł, że stosunki rodzinnego kraju p. deputowanego były przedmiotem rozmowy. Wszystkie dalsze doniesienia i kombinacye, które dziennik krakowski przywiązuje do tego faktu, są prostym wymysłem. W szczególności zaprzeczamy stanowczo twierdzeniu: że p. Wolny był przez rząd umyślnie do Wiednia powołany, że przejechał na koszt rządu, że p. Giskra znał go już dawniej, że mu jakieś zlecenia udzielał, — że według insynuacji „Kraju“ porucił mu formalną agitacyę pomiędzy ludnością wiejską w Galicji. Insynuacye tego dziennika są zresztą tak przesadne, że każdy bezstronny z łatwością postrzeże ich myślność.“

Fakt, że Wolny był u p. Giskry i rozmawiał z nim o stosunkach galicyjskich, jest zatem przyznany przez sam urządowy organ. O to też właściwie tylko chodziło. Jak poseł Wolny trafił do p. ministra, wtedy właśnie, kiedy w obec opozycji coraz głośniejszej podnoszącej głowę w Galicji, dzienniki wiedeńskie wołają: „Der Bauer wacht!“ i odwołują się do pomocy ciemnych mas przeciw inteligencji, tego nam „Abendpost“ nie tłumaczy.

Francya. Ruch wyborczy wzrasta się codziennie, zgromadzenia publiczne, narady poufne, mowy kandydatów, zajmują Francuzów gorąco; kilkunastoletni despotyzm rządów napoleońskich nie zdołał wytepić tego przekonania, że naród ma przyszłość swoją w ręku swoim.

Rocheffort, redaktor słynnej „Latarni“, ogłasza wyznanie swej wiary politycznej:

„Przyszła godzina — mówi on — aby zdebrać maskę z oblicza tych nieodpowiedzialnych augurów. Francya obudzi się z chorobliwego snu tylko przez zbawcze przesilenie; ja należę do tych, którzy postanowili sprowadzić to przesilenie.“

Oprócz zmian politycznych, jeszcze naglejszymi są reformy społeczne. Jako demokrat i socyalista, popierać będę energicznie tych, co dążą do polepszenia dobrobytu robotnika i zmniejszenia czasu jego ustawicznej pracy.

Praca powinna być tak urządzona, aby rozwijała inteligencyę, nie zaś przytłumiała ją. Żądam rzeczy kardzo prostej, której jednak nikt, jeszcze przeprowadzić nie umiał, aby robotnik a mianowicie robotnica, chcąc żyć, nie byli zmuszeni zabijać się.“

Przeciw Rocheffortowi występuje jako kandydat republikański Juliusz Favre.

W pierwszym okręgu Paryża obok starca Carnota, dotychczasowego republikańskiego deputowanego, kandyduje

Jak tylko Wratysław i Zdenko postrzegli co zaszło — spuściwszy most zwodzony, w ściśniętych szeregach zrobili wycieczkę.

Nieprzyjacieli był wzięty we dwa ognie. Mężnie walczyli Węgrzy — Matiasz cudem prawie uszedł niewoli. Młody król zmuszonym się widział dać rozkaz do odwrotu. Odwrót ten jednak wkrótce w bezładną przemieniał się ucieczkę. Działą porzucono, uciekając w stronę ku węgierskiemu Brodowi.

Henryk z walecznymi Czechami ścigając uciekających, na karku im siedział. Kupy trupów znaczyły szlak uciekających. Przed wzgórzami pod węgierskim Brodem, kazał Henryk trąbić do zaprzestania pogoni i zboru swoich. Węgrzy rozpięchli się na wszystkie strony, kryjąc się po lasach; pod samym węgierskim Brodem dopiero, udało się Matiaszowi zgromadzić niedobitki.

Znużeni walką i pogonią Czesi, spoczywali w dolinie; pojedyncze tylko oddziały mimo zakazu, uganiały się za Węgrami, docierając aż do jodłowego, opodal ciągnącego się boru. Wratysław ze swym oddziałem, zapisał się w głąb lasu. Mały oddział lekkiej jazdy węgierskiej, udał się był w tę stronę — zamysłał go rozpedzić lub zniszczyć. Nieprzyjacieli jednak zniknął, i szybko pogonił na żwawych swych rumakach.

Na dość obszernej polanie wśród boru, stała leśniczówka. Dach był obdarty, ściany na poły zawałone. Tu rozkazał Wratysław ludziom swoim spocząć, i poszukać źródła, by ugasić pragnienie. Ośm godzin od wschodu słońca trwała bitwa i pogon za nieprzyjacielem, wszyscy mocno byli znużeni. Zbliżywszy się ku chacie, nogą popchnął drzwi i wszedł do wnętrza.

Omal że nie padł na ziemię z przerażenia, na widok, który mu się tu przedstawił.

adwokat Gambetta, którego mowy miane w obronie obwinionych w sprawie pomnika Baudina wywarły niezmiernie silny wpływ na lud — zdaje się przeto, że wybranym zostanie.

Proces Neczuperowicza.

I. Rabunek u Fr. Ujejskiej w Denysowie.

(Ciąg dalszy.)

Posiedzenie rozpoczęło się o godzinie 9^{1/2}. Przewodniczący rozkazuje przywołać Tymka Kuziowa, parobka zostającego w służbie u p. Ujejskiego. Tymko Kuziów na wezwanie przewodniczącego opowiada w ruskim narzeczu szczegóły napadu na dom p. Ujejskiej, znane już z aktu oskarżenia i zeznań innych świadków. Co do niego, on spał w starej kuchni, kiedy posłyszal hałas około domu, wyszedł, lecz zaszedł mu drogę jakiś pan, dał kilka kulaków w plecy i kazał powrócić, co też on uczynił, potem jednakże znowu wyszedł, pobiegł do Łukasiewicz z rządcy i dał mu znać o tem. Rabusie byli zamaskowani, i wyglądali jak „żandary“ (Śmiech). Co do dukatów znalezionych i zatajenia tego faktu tłumaczy się, że znalazł je dopiero na wiosnę, już po badaniu go pierwotnem, dla tego nie mógł zeznać, że dukaty posiada, bowiem wówczas jeszcze nie był w posiadaniu tychże. Wezwany potem Michał Perehulka na zapytanie przewod., czy przysięgał, odpowiada, że przysięgał.

Przewodniczący: Pod obowiązkiem przysięgi masz zeznać, co ci wiadomo o rabunku w Denysowie.

Michał Perehulka spał wówczas przy koniach pod gajem, kiedy zaszła w siole niezmierny trzask, potem ujrzał kilku nastu ludzi, żydów i katolików, którzy się nawoływali świątaniem, jeden wpadł nawet na niego, lecz spostrzegłszy pomyłkę, uciekł za innymi, którzy się udali w kierunku Rosochowaniec. Po oddaleniu się rabusiów spotkał ludzi swoich z dworu denysowskiego pedzających na koniach, i tym wskazawszy kierunek odjazdu rabusiów, udał się razem z innymi w pogon za złoczyńcami. Na drodze w kierunku Rosochowaniec znalazł obroż i podkowę, świadek nie umie objaśnić z jakiego koła pochodziła ta obroż, t. j. czy z wózka, czy z wozu chłopskiego lub pańskiego. Obroż ta, leżała na polu w odległości ćwierć mili od dworu denysowskiego. O pochwie od szabli, którą znaleziono na drugi dzień winnym kierunku od Denysowa, jednakże w kierunku takim, z którego można również dojechać do Rosochowaniec, Perehulka nic nie wie.

Przewodniczący do Tymka: A czy poznałbyś po głosie tych ludzi, którzy tam byli.

Tymko: Albo ja wiem wysoki sędzie, jeden z nich miał „duże gruby holos.“

Przewod.: Przyprowadzić Neczuperowicza. Neczup. wchodzi z przyległego pokoju, i na rozkaz prezydującego staje frontem oko do Tymka, mierząc go oczyma, Tymko się miewa przepiętuję z nogi na nogę, a po chwili przypatrzwszy się, powiada, że człowiek, który mu kazał milczeć — był takiego wzrostu jak ten pan.

Przew. kaze głośno powiedzieć Necz.: milcz, bądź cicho ustąp się. Necz. donośnym głosem mówi milcz, bądź cicho ustąp się. Tymko oświadcza, że głos był podobny, ale żeby to ten sam głos na to, on przysięga nie może.

Po wprowadzeniu Försterów powtarza się ta sama scena. Przewodniczący kaze im powtarzać: milcz ustąp się, a wreszcie kaze im mówić pst pst, tak jak to opowiadał Perehulka, że rabusie siebie nawoływali. Sznitl Förster śmiejąc się wymawia słowa na rozkaz prezydującego, przewod. strofuje Sznitla za niewłaściwe zachowanie się, publiczność również się śmieje. Perehulka trafnie zauważa, że i tysiąc ludzi, pst pst jednakowo wypowiedzą, on więc nie może nic z tego poznać, ani osób nie poznaje.

Po opisanej konfrontacji przewodniczący poleca odczytać zeznanie p. Ujejskiej. Zeznanie to opisuje to, co podaliśmy w akcie oskarżenia, informowanym głównie na powyższych zeznaniach. Czytanie pierwotnego zeznania p. Ujejskiej trwało przeszło kwadrans, poczem przystąpiono znowu do odczytania powtórnego jej zeznań. P. Ujejska co się tyczy swych pierwotnych zeznań czyni niejaki sprostowanie, a mianowicie prostuje powtórnem zeznaniem, że kluczka do komody rabusiom nie dała, lecz ją sami rozbili, opisuje także bliżej przedmioty zrabowane, z okazanych wówczas przedmiotów będących już w posiadaniu, sądu nie poznaje żadnych. 3 osób przedstawianych jej naówczas t. j. Neczup. i Försterów również nie poznała, aby byli przy rabunku, później dopiero znalazła 2 pierścionki są jej własnością i to przysięga stwierdza. Przewod.: Czy Necz. ma co do zarzucenia? Nie — Försterzy także nic nie mają do zarzucenia.

Przew.: A więc jas skoro nic nie mają oskarżeń do zarzucenia, a Necz. był w posiadaniu dukatów i innych przedmiotów z rabunku pochodzących z tego wynika, że Necz. musiał mieć udział w tym rabunku.

Na kupie słomy i suchych liści leżała Ludmiła, z rozpuszczonym włosom, o bladej twarzy i krwią zbroczonem odzieniu, a obok niej umierający jej mąż Szpanberg. Jedyny wierny stary sługa, klęczał obok nich i płakał.

Wratysławie — mój aniele śmierci — podnosząc głowę i z uśmiechem patrząc na przystępującego, słabym głosem zawołała Ludmiła — aniele mojego życia! o dzięki ci dobry Boże!

Ludmiło, Ludmiło! rzekł Wratysław drżącym głosem, a reszcie łzy spływały mu z oczu — tak się spotykamy. Na Boga, wy ranni!

Męża zasłaniałam własną piersią — rzekła — jako było moją powinnością. Lecz nadaremnie. Czesi mieli prawo zabić mnie, wszak byłam po stronie ich nieprzyjaciół.

Wynieść ztąd trupa — sprowadzić lekarza — rozkazywał Wratysław zdumionemu słudze Szpanbergowi, i padł na kolana obok Ludmiły, całując i oblewając łzami jej ręce.

Nie, wy nie możecie umrzeć — mówił z rozpaczą — na niebo i piekło, nie! Ha! ileż to piorunów uderzyło już w biedną głowę moję — jestem igraszką losu, zrodzonym do boleści Ludmiło! Gdy już wolną jesteście, mogę wam wyznać, co pierw tailem w duszy mojej. Kochałem was, jedyną nad życie moję, wiecznie... Złowrogie losy rozłączyły nas z nienawicią w duszy, a bolem w sercu. Ach! to serce człowiecze, ileż ono doznać może, ile przetrwać zdoła boleści?... Kochaliście mnie, Wratysławie? — odrzekła, i błogość jakaś malowała się na jej bladym licu — i zachwalałicie miłość dla mnie? Miła wieść przed zgonem — Bóg łaskaw i miłosierny! Zanim wieczna noc zapadnie nademną, zsyła mi złoty promień słońca — O mój Wratysławie!

(C. d. n.)

Nowiny z kraju i zagranicy.

Necz.: Ja na to nie mogę nic więcej odpowiedzieć, nadto com dotychczas powiedział.

Zeznania Naści służącej, która podczas rabunku spała w przyległym pokoju obok pani Ujejskiej, opisują również znane szczegóły. Pod przysięgą zeznała ona, że żadnego z przedstawionych jej osób nie widziała przy rabunku.

Iwan Kaliniak wartownik zeznał, że będąc na warcie, ujrzał od strony Rosochowianiec w różnych kierunkach biegnących kilku ludzi na dziedziniec dworski, co ujrawszy zaczął krzyczeć, lecz przyskoczył do niego jeden z rabusiów i kazał mu milczeć, pogroziwszy nożem. Gdy jednak Kaliniak krzyknął parę razy gwałtownie, przewrócono go na ziemię, poczem rabusie związali mu ręce i zanieśli do stajni, gdzie i innych parobków również powiazali, zostawiając przy nich dwóch, którzy pilnowali. Rabusie byli uzbrojeni w pałasze, strzelby i pistolety — inni mieli tylko palki i drągi — rabusie grozili im, że ich przebiją lub głowy zetną, jeżeli milczeć nie będą. My idziemy tylko do pani zabrać pieniądze, a potem was rozwiemy, mówili do nich. Zeznania parobków: Wiosny, Stelmacha, Mazepę, Białego, Ilka Marynciuka i innych są prawie równobrzmiące z zeznaniami wartownika Iwana Kaliniaka. Tak Kaliniak jak i inni nie są w stanie poznać żadnego z rabusiów, ponieważ ci mieli jakieś czarne kapelusze na głowach, i na twarzy czarne zasłony, byli ubrani w guziki i mówili po polsku.

Przewodniczący pyta oskarżonych, czy mają coś do zarzucenia. Gdy oskarżeni odpowiadają, że nie mają przeciw zeznaniom, przewodniczący ciągnie dalej: Słyszeliście, że rabusie byli uzbrojeni, że mieli pistolety, strzelby i pałasze, a właśnie wy jesteście przekonani, żeście przed samym rabunkiem przysposabiali, broń taką, z czego wynika bezpośredni związek wasz z rabunkiem w Denysowie — coż więc macie do powiedzenia przeciw temu — Szmil Förster przeczy, ażeby on odbierał od Kowala dubeltówkę przed rabunkiem, odebrał on ją po rabunku, zresztą on nie o tem nie wie i jest niewinny zarzucanej mu zbrodni. Neczuperowicz i Michel Förster milczą, przewodniczący poleca odczytać zeznania Dawida Kaulla i Kaczorowskiego rzadcy, które nowych szczegółów nie dostarczają, lecz stwierdzają tylko zeznania wyżej przytoczone.

Po odczytaniu zeznań Kaczorowskiego zapytuje przewodniczący Neczuperowicza, co ma na usprawiedliwienie swoje, gdy się pokazuje, że był w posiadaniu dukatów holenderskich, takich, jakie zrabowano u pani Ujejskiej, i te dukaty wymienił w Samborze, jak to dowodzą zeznania świadków, złożone pod przysięgą.

Neczup.: Jak już mówiłem, ja po niemiecku nie mówięm do tych żydów, a choć oni krzywo przysięgli i twierdzą, że ja się nazywałem Gutsbesitzer, to jednak to wszystko nie prawda.

Przew.: Ależ tu o tem nie ma mowy, i o to się nie pytam, tylko o dukaty.

Neczuperowicz milczy.

Co do zeznań świadków o znalezionej sztyce, pasującej do wózka Neczuperowicza obrezy, pasującej do wózka Förstera, i podków pasujących do koni Förstera, tłumaczą się obwinieni jak dawniej, że ta sama sztyca i obrezy do wielu wózków, a te same podkowy do wielu koni pasować mogą.

Dla przewietrzenia sali następuje półgodzinna przerwa. (W rzeczy samej w szczypliej sali posiedzenie jest tak wielki zaduch, że po parogodzinnej bytności kilkudziesięciu osób, oddychać prawie nie podobna. Na tem miejscu dla uniknięcia mylnego z czyjej bądź strony tłumaczenia, dodać musimy, że we wczorajszym sprawozdaniu naszym żartem wypowiedziane było przez przysięgłego wyrażenie, że salę wywiewać potrzeba.) Po ponownym zebraniu się sądu od godziny 12 do 1 na przemian dwóch protokolistów czytało zeznania Recesa, Antoniego Wierzbickiego i Jana Slotwińskiego. Z zeznań Jana Slotwińskiego ciekawem jest opowiadanie, jak tenże bawiąc w gubernii podolskiej za paszportem austriackim, wyjechał do Bałty i miał to nieszczęście zgubić paszport, za co się dostał jako bezpaszportowy do tury w Kamieniu i z tamtąd dopiero po półtorarocznym wzięciu wydany był Austrii. Siedząc w więzieniu kamienieckim miał sposobność zetknąć się z uwięzionymi dwoma ludźmi, niejakim de Pont i Michalem Halaburdą. Ci ludzie opowiadali mu, że należeli do bandy zorganizowanej, w której był niejaki Górski Piotr, Gacerowski i inni ludzie z okolicy Skali, że wykonali kilka napadów, z których im się najlepiej udał jeden w Tarnopolu na jakiejś pani, u której zabrali do 90.000 złr. Pomiędzy szczęśliwymi napadami wymieniali także i napad na pocztę tarnopolską; opowiadali również, że po zapadzie na ową panią, z obawy, aby ich Hilary Górski nie wydał, zamordowali go i wrzucili do rzeki Smotrycz, a 4000 złr. przy zamordowanym znalezione zabrali dla siebie. Wspomnieni wyżej więźniowie wymieniali również przed Slotwińskim bardzo wiele innych nazwisk bandytów, będących z nimi w spółce, lecz to przez przeciąg półtorarocznego wzięcia po większej części zapomnieli, chociaż dobrze pamięta, że słyszał, iż ludzie ci mieszkali w okolicach Skali, Rosochowianiec i Burdiakowice.

Po odczytaniu powyższych zeznań przewodniczący czyta doniesienie władz moskiewskich, przetłumaczone na język niemiecki, (dlaczego nie na polski?)

Przez władze moskiewskie przeprowadzone śledztwo dotyczy zwłok człowieka znalezionej w ręce Smotrycz i dowodzi, że człowiek utopiony rzeczywiście jest Hilaryem Górskim, że na palcu trupa znaleziono pierścionki pochodzące z rabunku w Denysowie i że został zamordowany a następnie zawleczony do wody jak niesie pogłoska przez żydów, mających z nim udział w rabunku.

Przewodniczący: Försterzy przekonani są, że z pomienionym Hilarym Górskim byli w ścisłych stosunkach — gdy się do tego doda, że ciż Försterzy byli w posiadaniu szabii, którą odebrali Kuźmnie Zakładaczenko strażnikowi moskiewskiemu, która to szabla była prawdopodobnie użyta przy rabunku Denysowskim nie da się zaprzeczyć, że przeciw Försterom są silne poszlaki należące do tego rabunku.

Försterzy przeczą, aby który z nich odbierał broń strażnikowi Kuźmnie Zakładaczenko.

Co do dowodu obu Försterów wypływa z zeznań nadstrážnika Wierzbickiego i Matyasa Sterna, że w czasie popełnienia rabunku prawdopodobnie obwinionych nie było w domu — z zeznań powołanych zaś przez Försterów świadków Kościa Onufrejowa i jego żony nie wypływa bynajmniej, aby ciż w czasie tym znajdowali się w domu, Michel Förster w odpowiedzi na to powtarza dawne zeznania i w jednaki sposób tłumaczy, powód dla którego nie jest w stanie przedstawić dziś po 3 latach dowodu z kim, gdzie był i co robił w dniu rabunku.

Następnie odczytano protokół rewizji dopełnionej w Drohobyczu u Neczuperowicza i posiedzenie zamknięto o godz. 2giej z południa.

* Neczuperowicza proces i powrót delegatów do kraju zajmują na równi powszechną uwagę, tylko że pierwszy nie budzi już żadnej obawy, gdyż stał się dla naszego społeczeństwa nieszkodliwym, podczas gdy delegaci mogą jeszcze niemale przynieść nam szkody, a jeżeli nie to, to przynajmniej nabawić nas chwilowo kłopotów. Mówią głośno o zamierzeniu przyjeźcu wracających delegatów na dworcze kolei. Naszem zdaniem byłoby to niewłaściwem — miejscem, gdzie wyrazić może każdy swą opinię, byłoby najstosowniej zgromadzenie ludowe, a nie dworzec.

* W Korczminie pod Uhnem diak Hawryło Zankiewicz przy pewnym pogrzebie włościańskim po odśpiewaniu psalmów zgromadzonym opowiadał o laskawych rządach Moskwy, w której car nadal gruntu włościanom, i o gniebieniu Rusinów przez panów polskich, a Hrynkó Zając, włościanin dodał, że najlepiej tak zrobić jak Mazury w r. 1846 i wyrzucić dziedziców. Owóż sprawa ta przyszła przed kratki sądowe, a choć dwaj powyżsi obwinieni wypierali się mów swych, świadkowie potwierdzili fakt, a oskarżeni zostali zasądzeni kaźden na 1 miesiąc więzienia.

* Kraj nasz pod każdym względem doznaje uposiedzenia ze strony rządu, i tak oddano w ręce Skenege, jednego z najcięższych centralistów, dostawę ubiorów i rynsztunków dla c. k. armii z tym warunkiem, iż w Bernie, Gracu i Budzie urządzone będą warsztaty konfekcyjne. O naszym kraju, gdzie dotąd istniała w Jarosławiu komisya mundurowa, gdzie utrzymanie miało 2 tysiące kilkaset rodzin, zapomniano teraz zupełnie. Tak tedy kłopoty nie tylko w kierunku politycznym, lecz i materialnym w skutek swego stanowiska nieodrebnego, wystawiona jest na klęski finansowe i coraz więcej wzmagające się zubożenie.

* Zagrzeb, główne miasto Chorwacyi, nieszczęśliwym jest miejscem dla austriackich generałów. Podczas pobytu cesarza w ubiegłym roku, generał który towarzyszył dworowi, wysiadając z powozu, tak nieszczęśliwie upadł na bruk, iż połamałszy ręce i nogi, w kilka dni umarł. Teraz znowu generał Gablenz odprowadzając księcia Napoleona spadł z konia i złamał nogę.

* Okropny wypadek zdarzył się w Stambule, gdzie jednemu Turkowi śniło się, iż w pewnym miejscu znajdzie skarb, skoro zabije swe dzieci. Nie namyślając się długo, barbarzyńczo ów zamordował istotnie swą jedyną 10 letnią córeczkę, lecz skarbu nie znalazł. Powróciwszy w rozpacz do domu, oddał się sam w ręce sprawiedliwości.

* Otrzymałmy następujące pismo:

W numerze 88 „Dziennika lwowskiego“ z dnia 17. kwietnia b. r. zamieszczona została wiadomość o wykopalisku, wynalezionem w czerwcu r. z. przy przekopywaniu gruntów pod kolej lwowsko-brodzka, mieszczącym w sobie sto sześć monet dawnych, a zarazem zawezwanie niewiadomego właściciela, o zgłoszenie się z prawem swoim do tegoż. W skutku tego ogłoszenia, otrzymałem od osób, zbierających monety dawne, lub też posiadających większe zbiory numizmatyczne, kilkanaście listów z zawiązaniem, by komisya archeologiczna, zajęła się ocenieniem tego wykopaliska, spisem i opisem monet w temże się znajdujących i od czasu do czasu po dziennikach ogłaszała rezultata swych starań, czynionych w tej sprawie.

Miło mi więc w imieniu komisji donieść, iż żądaniom tych wszystkich miłośników numizmatyki już o tyle zadosyć uczynionem zostało, o ile w tej chwili było możliwem. Niezwłocznie bowiem, bo na dniu 17. jeszcze kwietnia przesłałem p. Miecz. hr. Potockiemu, c. k. konserwatorowi budowli i pomników krajowych, wspomniany numer „Dziennika lwowskiego“, a z nim razem list, w którym wykazałem konieczność dokładnego ocenienia tego wykopaliska, a zarazem zamieściłem propozycję rozdzielenia takowego, w razie niezgłoszenia się właściciela pomiędzy krajowe zbiory (jak zbiór numizmatyczny towarzystwa naukowego krakowskiego, zbiór urządzający się przy katedrze archeologii na uniwersytecie jagiellońskim, zbiór przy zakładzie nar. im. Ossolińskich i t. d.), i na który to list dnia 23go kwietnia następująca od konserwatora odebrałem odpowiedź:

„Przed parą dniami wysłałem pismo do magistratu, prosząc, ażeby, jeżeli to być może, złożone tam dawne monety, nie uwalczając prawom domniemanego właściciela, zechciał w przódzie mnie nadesłać do archeologicznego ocenienia. Jeżeli się to stanie, w następstwie będę proponował ich rozdzielenie między krajowe zbiory, w przeciwnym zaś razie, będę żądał szczegółowego ich opisu, którego skutecznienie zależeć będzie od magistratu.“

Stanisław Kunasiewicz.

Przegląd literacko-artystyczny.

* Szósty tomik „Biblioteki Mrówki“ zawiera: Srocza, poemat Adama Pięta. Bardzo smutny rezultat dotychczasowej prenumeraty tego tak pożytecznego wydawnictwa, da się chyba tem tylko wytłumaczyć, że dzieła wydawane w pierwszej ćwierci seryi, jako arcydzieła literatury polskiej, znane już są dość publiczności i wielu je posiada. To też w drugiej ćwierci seryi wychodzą dzieła mniej znane publiczności. Oprócz Sroczi wyjdzie w tej ćwierci seryi T. Jęza, znakomita powieść pt. Asan, która przed dziesięciu laty drukowana w „Dz. lit.“ budziła najwyższe zajęcie i sprawiła, iż cały nakład „Dz. lit.“ został wyczerpnięty. Dalej wyjdzie piękna, pełna humoru powieść, Włodęgo Skiby: Kanarki. Być może, że publiczność najmniej się szczerzej tem wydawnictwem i pospieszy korzystać z jego tanioci, a za 1 złr. otrzyma trzy powyższe dzieła za 2 złr., zaś wraz z pięciu uprzednio wydanymi. Prenumerata na całą serję wynosi 4 złr. razem z przesyłką.

Dotąd „Biblioteka Mrówki“ rozeszła się tylko w 300 egzemplarzy.

* W drukarni Zakładu narod. imienia Ossolińskich wyszły z pod prasy: „Pisma pomniejszych dr. Wojciecha Urbanskiego. Jest to zbiór bardzo ciekawych rozpraw z różnych gałęzi nauk przyrodniczych. Wykład jasny, treść wielce zajmująca, mowa potoczna, a styl mimo głębokiej uczoności bardzo lekki. Tom ten obejmuje 25 arkuszy druku. Nakład księgarńi Zelmana Igla we Lwowie.

Ruch Stowarzyszeń.

* Walne zgromadzenie filii lwowskiej towarzystwa pedagogicznego odbędzie się w poniedziałek d. 17. maja r. b. o godzinie 11 przed południem w wielkiej sali ratuszowej.

Porządek dzienny: 1. Wybór prezesa i zarządu filii lwowskiej na podstawie nowo uchwalonych statutów. 2. Rozprawy naukowe: a) Krótka wiadomość o towarzystwie literatów. b) O historii piśma. 3. Wnioski pojedynczych członków.

Gospodarstwo, przemysł i handel.

* Lwów d. 14. maja. Na dzisiejszym targu notowano następujące ceny: mierzycy pszenicy 3.87, żyta 2.10, jęczmienia 1.80 owsa 1.78, hreczki 2.37, grochu 1.95, kartofli 0.78, cietnar siana 1.30, słomy okładowej 1.10, sąg drzewa opałowego bukowego 11.60, sosnowego 8.55.

Ostatnie wiadomości.

Opozycja czeška objawia się jeszcze zawsze przy wyborach prezesów rad powiatowych. W Kolinie wybrano po raz trzeci Radimskiego, którego wybór nie został zatwierdzony.

„Pester Correspondenz“ donosi: Wszystkie stronnictwa izby niższej ukończyły projekta adresów. Adres stronnictwa Deaka odczytano w sejmie d. 13. b. m. Pochwała on w ogóle dążenia do reform wyrażone w mowie tronowej, i dodaje zarazem, że podstawą i punktem wyjścia reformy muszą być ustawy z r. 1867. Szczególny nacisk kładzie adres na utrzymanie pokoju, bez niego bowiem mogą wprowadzić reformy być uchwalone i ogłoszone jako ustawy, nigdy jednak nie wstąpią w życie praktyczne. Prócz wyrażonych w mowie tronowej reform podnosi adres zaprowadzenie konstytucyi w Pograniczu wojskowem, tj. usunięcie rządów wojskowych tamże. Adres żąda także wcielenia Dalmacyi do krajów korony św. Szczepana. Te dwa żądania postawione są w formie bardzo umiarkowanej, ze względu na istotne trudności w urzeczywistnieniu takowych. Lewica, pomimo głoszonego zjednoczenia się wygotowała dwa adresy. Umiarkowani podnoszą konieczność zmiany ustaw z r. 1867 i dotykają obecnych kwestyi prawopolitycznych, oświadczając się zarazem za reformami. Skrajna lewica zaś oświadcza wprost, że przy dzisiejszej podstawie prawopolitycznej wszelkie reformy są niemożliwe, i rozwija plany polityczne stronnictwa tego.

Z Paryża donoszą o bardzo burzliwym zgromadzeniu wyborców, które było zwołane przez Olliviera. Tłumy przed miejscem posiedzeń śpiewały marseljanke, i zostały rozproszone przez policyę.

Minghetti po dłuższym wahaniu się przyjął wreszcie tekę ministra rolnictwa, w skutek namowy Wiktora Emanuela. Nowy gabinet włoski jest przeto złożony, jak następuje: Menabrea prezes i minister spraw wewnętrznych — Cambary-Digny finansów, Fillippo sprawiedliwości, Bertolo-Vrale wojny, Ribotti marynarki, Minghetti rolnictwa, Mordini robót publicznych i Bargoni oświaty.

Na posiedzeniu kortezów z d. 12. b. m. wnioś Orense poprawkę o bezzwłoczne zniesienie niewolnictwa. Po oświadczeniu rządu, że sprawa ta może być załatwiona tylko w porozumieniu z reprezentantami wyspy Kuba, odrzucono tę poprawkę.

Cennik giełdy pienięż. i towar. we Lwowie		Płaca		Żądają	
dnia 14. maja 1869.		złr.	kr.	złr.	kr.
Akcyje kolei gal. Kar. Ludw. po 200 złr. m.k.		217	218	—	—
„ lwow. czern. po 200 złr. w. a. sr.		185	50	186	25
„ banku hypot. gal. po 200 złr. 40%		84	—	84	50
„ papier. czern. po 200 złr. w. a.		—	—	—	—
Listy zastaw. tow. kredyt. gal. 5%		90	50	91	—
„ „ „ 4%		78	90	79	25
„ „ banku hypot. galic.		90	75	91	25
Galic. Zakład kredyt. włościan.		91	50	92	50
Obblig. indemnizacyjne galic.		72	30	72	80
„ Wł. Krakowskiego		—	—	—	—
„ Księstwa Bukowin.		—	—	—	—
„ pożyczki głodowej z r. 1866		100	50	101	75
„ kol. gal. Karł. Lud. I. Emissyi		—	—	—	—
„ „ „ II.		—	—	—	—
„ „ lwowsko-czern. I.		—	—	—	—
„ „ „ II.		—	—	—	—
Dukat holenderski		5	76	5	83
Dukat cesarski		5	80	5	85
Napoleon d'or		9	85	9	96
Półimperyal rosyjski		9	95	10	12
Rubel srebrny rosyjski		1	58	1	60
„ papierowy rosyjski		—	—	—	—
Banknoty polskie za 100 zł. polskich		—	—	—	—
Talar pruski srebrny		1	81	1	82
Pruskie bilety kasowe		120	75	122	75
Srebro		—	—	—	—

Pszenica korzec 170 f. 6.50 — 7.25, żyto korzec 160 f. 4.40 — 4.60, jęczmień korzec 140 f. 3.80 — 4.20, owies korzec 100 f. 2.80 — 3.00, Kukurudza korzec 170 f. 4.25 — 4.30, hreczka korzec 140 f. 4.30 — 4.40, koniczna korzec 180 f. 36.00 — 40.0, rzepak korzec 150 f. 9.00 — 9.50, lnianka korzec 150 f. 8.50 — 9.0, groch korzec 180 f. 4.00 — 4.50, łój 100 f. 31.00 — 31.50, potaż 100 ft. 13.00 — 14.50, chmiel 100 ft. 20.0 — 25.0, spirytus wiadr. 11.50 — 11.75.

Sprzedaje:

150 cet. owsa po 3 złr. Dwor. kol. Sądowa wisznia.

Kursa z dnia 14. maja 1869.

godz. 2 min. 20 popołudniu.

Wiedeń. Akcyje kredyt. 278.90. Akcyje kred. węg. 105.50. Akcyje banku anglo-austr. 325 —. Akcyje anglo-węgier. 112.50. Akcyje banku franko-austr. 118. —. Akcyje banku narodowego 739. —. Kolej Karola Ludwika 217. —. Kolej siedmiogrodzka 161. —. Kolej południowa 232. —. Kolej lwowsko-czerniowiecka 185. —. Kolej państwowa 353.50. Kolej Rudolfa 160. —. Kolej Franciszka Józefa 185.50. Kolej północna 234.75. Kolej alfordzka 163. —. Kolej węg. północno-wschodnia 153.25. 5%. Metaliki 61.15. Losy z 1864 roku 123.30. Losy z 1860 roku 99.40. Pożyczka narodowa 69. —. Indemnizacya 72.25. Napoleon d'or 9.90. Dukat 5.85. Londyn 10 funtów sterl. 123.85. Srebro 121. —. Uspokobienie mdle.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 13. maja.

PP. hr. Bielski St. z Rożniowa, hr. Dzieduszycka Z. z Nieśtuchowa, Głogowski Ig. z Polski, Kępczyński M. z Artasowa, Łodyński H. z Milatyna, Pięczykowski J. z Wybranówki, Zagórski A. z Podburza, Dittler R. P. z Wiednia, Dubiecki J. z Radziechowa, Tausak W. z Katowic, hr. Stecki A. z Srodopole, Mańkowski W. z Odesy, Rubczyński W. z Stanina, Turkuł K. adw. z Stanisławowa, Dmیتrowicz-Uniatyeni W. z Sambora, hr. Gostkowski A. z Czerniowiec, Bal J. z Tuligłówn.

Wyszło z druku dzieło p. t.

Praktyczne wskazówki urządzenia straży ogniowej i gaszenia pożarów,

przez **Pawła Prauna**,

naczelnika miejskiej straży ogniowej we Lwowie, kawalera c. k. orderu żelaznej korony III. klasy, z dekoracją wojenną i w. ks. Heskiego orderu zasługi I. klasy z mieczami, technicznego dyrektora w Towarzystwie gimnastycznym „Sokol” i t. d.

To dla każdej gminy, organów bezpieczeństwa, właścicieli obszarów dworskich, fabryk i realności ważne i pożyteczne dzieło kosztuje w miejscu 1 złr., z przesyłką pocztową 1 złr. 10 ct. w. a.

Listy z pieniędzmi przesyłane być winny franko do Głównej komendy straży ogniowej we Lwowie w ratuszu.

1437-1-3

Literatura francuska

P. K. N. Smagłowski mieć będzie w sali ratuszowej dzisiaj od godz. 1 drugi odczyt z literatury francuskiej.

Otwarcie kasy o pół do leja.
1440-1-1

Ktoby z Panów właścicieli ziemskich z okolic górskich, leśnych, przystępnych, uroczych i w źródła obfitych gotów był potrzebny na założenia Zakładu tak zwanego **Hydropatycznego** obszaru ziemi i budulem przystąpić do spółki, w celu wystawienia takiegoż zakładu zawiązanego, raczy się z chęcią swoją zgłosić do **Dra Czerwińskiego**, lekarza kapielowego we **Freyvaldau** (Grefenberg) na Szląsku.

Uwaga. Sezon w takim zakładzie leczniczym nie ogranicza się na pewnej tylko porze roku, przeto też korzyści z takiego zakładu tak pośrednie, oddziałujące na stan gospodarstwa, jako też bezpośrednie, są o tyle większe.

1438-1-6

Sprzedaż bydła.

W Lachowicach podróży wierzsta od Farawna, dwie od Bartnik (stacji kolei Lwowsko-Czerniowieckiej) odbędzie się 18. Maja b. r. licytacja na bydło jako to: krów (25), jałowników od 1 roku do 3 lat — sztuk 36.

1439-1-2

ŁUDWIKA MARKA SKŁAD FORTEPIANÓW

przy ulicy Szerokiej Nr. 10 1/4 WE LWOWIE.

Właściciel składu zwraca uwagę, że fortepiany obecnego licznego transportu osobiste u najcelniejszych fabrykantów wybierał, oraz, że uzyskał tak dogodne warunki, iż mu umożliwiły znaczne

zniżenie cen

nowo z fabryk nadeszłych instrumentów, jako to:

Streichera koncertowe	550 złr.
Bösendorfera koncertowe	540 „
Schweighofera koncertowe	440 „
Heitzmana koncertowe	400 złr. i 360 „
Hofbauera	350 „
Skuthana	350 „
Blümla	350 „
Czapki	350 „
Bergera	350 „
Gotfr. Cramera	350 „
Frytza	340 „
Kerna	340 „
Girikowskiego	330 „
etc. etc. etc.	

Powyżej wymienione instrumenta są całkiem nowe, prawie wszystkie z sześciu płyt metalową, powierzchniości bardzo eleganckiej — za doskonałość i trwałość ręczy właściciel, gdyż instrumenta, jak świadcza firmy, są z najlepszych fabryk. Z pośledniejszych fabryk instrumenta po 300 złr. i taniej.

Także pianina palisandrowe po 400 złr. Pianina orzechowe 350 „

Instrumenta używane znacznie taniej. Zamówienia listowne skutecznie pod gwarancją.

Stare fortepiany przyjmuje w zamian, lub też kupuje takowe.

1388-3-3

DO MAGAZYNU SUKIEN pp. KELLER i ALT

w Wiedniu, Graben Nr. 3.

Potwierdzając otrzymanie z szanownym pismem Pańskim z dnia 21. z. m. oznajmionej posyłki sukien, wypełniam tylko mój obowiązek, gdy Panom tak za wybór towaru jako też za dokładną przysyłkę dziękuję, gdyż nad spodziewanie zadowolony jestem.

Z wszelkimi poważaniami, uniżony

Fryderyk Czikell,

1415-3-3T

Księgarz w Hamburgu.

Filia c. k. upr. Zakładu kredyt. dla handlu i przemysłu we LWOWIE,

podaje do publicznej wiadomości, iż

od 1. listopada 1867 począwszy stopę $\frac{0}{0}$ z $3\frac{1}{2}$ na $4\frac{0}{0}$ podwyższyła,

4⁰owe ASYGNATY KASOWE

z Sdniozem wypowiedzeniem wydaje i że wszelkie

jej w obiegu znajdujące się ASYGNATY KASOWE

od powyższego dnia począwszy,

1135-17-2

po 4 od 100 i za Sdniozem wypowiedzeniem oprocentowane są.

Dnia dzisiejszego to jest 15. Maja Ciągnięcie Losów Polskich Stanisławowskich

Cztery ciągnięcia corocznie z wygranymi

złr. 10.000, 10.000, 8000, 8000 itd. w ogólnej sumie złr. 47.300 sprzedaje po złr. 30 w. a. z zobowiązaniem odkupu według załączonego wzoru

J. C. Sothen, Graben 13.

Promesy na powyższe losy po złr. 2 i za stempel.

Na raty li za złożeniem zadatku 3 złr.

1418-3-3

Dostać można u **Jakóba Stroha**, we Lwowie, ulica Karola Ludwika wyższa Nr. 311 na dole. Tenże nabywa i sprzedaje również wszelkie gatunki papierów państwowych (Staatspapiern) po cenach najprzystępniejszych.

„Providentia“

Towarzystwo zabezpieczeń gospodarskich i realności w Wiedniu,

założone na wzajemności swych członków z funduszem zakładowym 300.000 złr. i na mających się zebrać znacznych

funduszach rezerwowych ubezpieczone.

Straty, wynikające u zwierząt domowych przez zarazę, pojedyncze (sporadyczne) choroby nagłe, nieszczęśliwe wypadki.

Szkody zrządzone przez ogień, piorun, eksplozję, w budynkach mieszkalnych i gospodarskich lub innych zabudowaniach, stodółach, ruchomościach, składach towarowych, płodach ziemnych, i wszystkich do ubezpieczenia zdolnych zapasach, uszkodzenia, które poniesione zostały w ubezpieczonych budynkach itd. itd., przez gaszenie, zerwanie, wynoszenie itd. itd.

Szkody zrządzone płodami ziemnymi przez gradobicie.

Aby i nadal pomyślnie i pomagając działać w ogóle w interesie dobra ogółu, a w szczególności majątków ziemskich, Towarzystwo wciągnie w dalszym ciągu w zakres swej czynności także niemniej ważne galezie zabezpieczenia przeciw szkodom zrządzonym przez mróz, wylew wody, oberwanie chmur, jakoteż hipoteczne zabezpieczenia.

Wszelkiej wiadomości najchętniej udzieli Dyrekcja w Wiedniu (Bäckerstrasse Nr. 1), jakoteż wszędzie urządzone Reprezentacje i Agencje Towarzystwa, gdzie również przyjmują się zlecenia zabezpieczeń.

Wiedeń, w Kwiecie 1869 r.

Rada Zawiadowcza. Dyrekcja.

Odnosnie do powyższego ogłoszenia mam zaszczyt donieść, że przyjąłem Jenerała reprezentację dla Lwowa i Galicji. Polecam się łaskawym względem i proszę o nadzianie mi poleceń, odnoszących się do zabezpieczenia bydła, od ognia i gradu, zapewniając najszybsze i najrzetelniejsze wykonanie tychże. Każdego wyjaśnienia udzieli się najchętniej tak w moim biurze, jakoteż w zaprowadzonych wszędzie agencjach.

1390-5-26

Józef Nierenstein, we Lwowie.

Kundmachung.

Die gegenseitige Lebens-Versicherungs-Bank

„PATRIA“

in Wien, hält am Sonntag den 30. Mai 1869, Vormittags 10 Uhr, ihre

dritte ordentliche General-Versammlung

im Saale des nied. österr. Gewerbe-Vereines, Stadt, Weihburggasse Nr. 4, ab, und werden die Mitglieder derselben hiezu höflichst eingeladen.

Tagesordnung:

1. Vorlage des Rechenschaftsberichtes und Abschlusses für das Jahr 1868.
2. Antrag auf Ertheilung des Abschlusses an das Directorium.
3. Vornahme der Ergänzungswahlen für die statutengemäße ausscheidenden 3 Directoren und deren Stellvertreter, Wahl der Revisoren pr. 1869.
4. Abänderung einiger Artikel der Statuten.

Nach Artikel 15 der Statuten ist jedes grossjährige Bankmitglied (Versicherter) männlichen Geschlechtes berechtigt, in der General-Versammlung mitzustimmen.

Stellvertretung ist allen Bankmitgliedern durch Bevollmächtigung anderer stimmbahiger Bankmitglieder gestattet.

Die Legitimierung der erschienenen Mitglieder hat entweder durch Vorzeigung der betreffenden Versicherungs-Polize oder der dazu gehörenden Prämiën-Quittung, jene der erscheinenden Stellvertreter aber durch Vorzeigung und Abgabe der schriftlichen Bevollmächtigung zu geschehen.

Wien, am 29. April 1869.

Das Directorium.

1407-2-2

Istniejąca od lat 60^{ciu} firma

Stieglitz & Krampner

poleca Szan. Publiczności wyborne asortowany zapas wszelkich gatunków Win Wegierskich i Austriackich po cenach jak: najtańszych.

Piwnice znajdują się w pałacu przy rogatce zołkiewskiej, kantor tamże na I-leżem piętrze.

Cenniki przesyłamy na żądanie z największą gotowością.

1043-30-2

Stieglitz & Krampner.

R. Morawski

we Wiedniu,

Kohlmarkt, 6, 1 piętro

poleca swój Skład Kapeluszy, Kwiatów, Piór, Stroików, Form kapeluszy, tudzież wszelkich innych artykułów modniarskich najnowszej mody po najtańszych cenach.

Ostatnia nowość: „Wachlarze słomkowe“ wyłącznie uprzywilejowane.

1393-3-3-T

Podaje się do wiadomości, że dnia 21. maja o godzinie 5 po południu odbędzie się w dużej sali ratuszowej

WALNE ZGROMADZENIE

Członków Towarzystwa przyjaciół sztuk pięknych we Lwowie

w myśl §. 17. Statutu Towarzystwa.

PROGRAM: 1) Sprawozdanie Dyrekcji z dotychczasowej czynności. 2) Sprawozdanie z obrotu finansowego. 3) Wybór dwóch Dyrektorów, tudzież jednego zastępcy. 4) Wybór sześciu członków komisji lustracyjnej.

Szanowni Członkowie racza przy wnieściu wykazać się Akcyą. Dla P. T. Publiczności będą otwarte galerie.

Z Dyrekcji Towarzystwa przyjaciół sztuk pięknych

1434-2-2

we Lwowie.

Szczęście Boże!

Jeden Milion 390.000 talarów gotówka srebrna rozdzielone na 22.400 wygranych po złr. 175.000, 105.000, 70.000, 35.000, 21.000, dwa po 17.000, dwa po 14.000, dwa po 10.500, dwa po 8.750, 4 po 7000, 3 po 4375, 12 po 3500, 23 po 2625, 105 po 1750 itd. zawiera przed Książkę Brunzwicki rząd urządzoną i gwarantowaną loteryą krajową. Wszelkie wygrane wypłacają się gotówką zaraz po ciągnięciu, i każdy ciągnięty los musi bezwarunkowo jeden z wyżej wymienionych wygranych otrzymać. Ogółem będzie tylko 6 ciągnięć, z których pierwsze

już 10. i 11. Czerwca b. r. nastąpi,

Przy udzielnieniu tej loteryi jest bardzo mało w proporcji wielkich nadarzających się szans do ryzykowania, gdyż cały los oryginalny (nie promesa) tylko złr. 7, pół 5 złr. 50 ct., ćwierć 1 złr. 75 ct. kosztuje, które za przysianiem należytości w najodleglejsze okolice się rozsyła.

Kto więc szczęściu taniem i rzetelnem sposobem rękę podać chce, niech nadeszłe szanowne zlecenie z zaufaniem rychło do z rozprzedaży tych losów upoważnionego domu handlowego

Gustawa Schwarzschild

1342-6-10-T

w Hamburgu.

HERBATA CHIŃSKA

Karawanowa

we wszelkich gatunkach, opakowana w eleganckich zupełnie nowomodnych kartonach $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{1}$ funta, po cenach bardzo umiarkowanych,

w Składzie Materyałów **PIOTRA MIKOLASCHA**.

1289-9-13-T

WE LWOWIE.

5 ciągnięć w roku.

1. Czerwca 1869.

Główna wygrana na złr. 250.000

Wielkie ciągnięcie losów c. k. austriackiej pożyczki państwowej (Staatsanlehenslosse) z r. 1864.

Wygrane powyżej pożyczki złr. 250.000, 220.000, 200.000, 150.000, 50.000, 25.000, 15.000, 10.000, 5000 itd. Najmniejsza wygrana złr. 160.

Prawnie ostępowane promesy,

które tak długo, ważne są, dopóki tymże 20sta część wygranej od złr. 250.000 aż niżej do 160 złr. przypadnie, polecają za nadstawieniem kwoty lub za zaliczką pocztową po 8 złr. od sztuki, 9 sztuk złr. 70, 20 sztuk złr. 155.

Rothschild et Comp.

Postgasse Nr. 14 we Wiedniu.

Do rozsprzedawania powyższych losów upoważniamy agentów naszych.

1403-3-8